

3. Вознесенська О. А. Правові засади державного регулювання в галузі аудіовізуальних засобів масової інформації: дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.01. Київ, 2012. 215 с.
4. Зеленко І.П. Особливості онлайн-медіа. *Наукові записки. Серія: Право*. 2023. № 14. С. 104–108.
5. Матеріал із веб-сайту «Платформа прав людини». URL: <https://www.ppl.org.ua/reyestraciya-media-pro-shho-varto-podbati-2.html>
6. Матеріал із веб-сайту «Детектормедіа». URL: <https://detector.media/infospace/article/216030/2023-08-25-natsrada-zareiestruvala-vzhe-35-onlayn-media-sered-yakukh-telegram-ta-yutub-kanaly/>
7. Матеріал із веб-сайту «Суспільне новини». URL: <https://suspihne.media/617643-rnbo-rozpovilo-ak-maut-pracuvati-telegram-kanali-v-ukraini/>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-359-3-27>

**ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ АНТИКОРУПЦІЙНОГО
УПОВНОВАЖЕНОГО ЯК ОСНОВА ЕФЕКТИВНОЇ
АНТИКОРУПЦІЙНОЇ РОБОТИ ОРГАНІЗАЦІЇ:
НА ПРИКЛАДІ АНАЛІЗУ РІВНЯ
ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УПОВНОВАЖЕНИХ
ДЕРЖАВНОГО АГЕНТСТВА ВІДНОВЛЕННЯ**

Ломжець Юлія Вікторівна

*кандидатка політичних наук, доцентка,
завідувачка кафедри морського та господарського права
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова,
національна індивідуальна консультантка
Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй в Україні
м. Миколаїв, Україна*

Воєнний стан створює нові виклики для функціонування для держави та органів місцевого самоврядування. Необхідно відновлювати велику кількість об'єктів критичної, транспортної, господарської інфраструктури України. При цьому, інфраструктурні проекти за своє суттю є дуже коштовними і потребують значного фінансування з боку держави та партнерів. З метою швидкої та водночас прозорої відбудови у 2023 році було створене Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України (далі – Агентство відновлення) [1].

З моменту створення Агентство відновлення стикнулося з рядом викликів:

1. Система Агентства відновлення пройшла реформування та реорганізацію з Державного агентства автомобільних доріг України. Зміна функціонального призначення вимагає перебудови процесів та оновлення підходів до управління ризиками

2. Агентство відновлення на рівні зі звичними функціями у сфері дорожнього господарства та управління автомобільними дорогами, наразі реалізує державну політику із здійснення заходів з будівництва, ремонту, модернізації інфраструктури, об'єктів різного призначення, тобто процеси відновлення та відбудови України. Реорганізація та розширення функціональних повноважень створює потребу в професійному розвитку та посиленні людського капіталу, розвитку корпоративної культури.

3. Переважна більшість процесів і функцій реалізується вперше, в Україні немає досвіду реалізації у відновленні інфраструктури країни. Важливо, щоб громадяни могли повернутись до своїх домівок і відчували довіру до держави, яка має забезпечувати благополуччя населення навіть в умовах воєнного стану.

Ці виклики обумовлюють потребу налагодження ефективної системи антикорупційного комплаєнсу, професійного розвитку уповноважених та координація їх роботи.

Ключовим елементом антикорупційної системи є *антикорупційні уповноважені*, адже вони відповідальні за реалізацію антикорупційних політик організації. Враховуючи, що ці професіонали мають бути провідниками антикорупційних цінностей Агентства відновлення, а також виконавцями завдань Державної антикорупційної програми на 2023–2025 року на місцях, важливо забезпечити їх професійний розвиток та надати гарантії для забезпечення ефективної роботи та прозорого відновлення [2].

Саме тому, Агентство відновлення влітку 2023 року розпочало системну роботу у напрямі професійного розвитку антикорупційних уповноважених. Базовим кроком, який визначає подальшу роботу над цим завданням стало оцінювання професійного рівня та рівня організації антикорупційної роботи системи Агентства відновлення. Метою оцінки стало визначення рівня професійних та загальних компетенцій антикорупційних уповноважених системи Агентства відновлення та формування стратегічних цілей і завдань їх професійного розвитку на період 2024–2025 роки [3].

Оцінювання відбувалося у два основні етапи. Перший етап передбачав прохождение онлайн-тестування, шляхом складання тестів (онлайн) задля перевірки рівня професійних та загальних компетентностей. Максимальна кількість балів, яку міг набрати респондент за всі правильні відповіді на запитання тестування – 99 балів. Результати оцінювання дали можливість

виділити групи уповноважених згідно їх професійних знань за трьома рівнями: початковий рівень, базовий рівень, достатній.

Другий етап оцінювання – Самооцінка. Основна мета цього етапу полягала у визначенні базового професійного рівня та стану організації уповноваженими антикорупційної роботи в Агентстві відновлення та підприємствах, установах, організаціях, що входять до системи його управління. Оцінювання проводилося у формі анкетування з метою визначення стану організації антикорупційної роботи уповноваженими Агентства відповідно до восьми функцій Професійного стандарту «Уповноважений з антикорупційної діяльності» [4].

Збір даних щодо діяльності окремого уповноваженого підрозділу (особи) конкретного підприємства, установи, організації, шляхом заповнення антикорупційним уповноваженим анкети (у форматі Excel таблиці) про результатами своєї діяльності за період роботи з 2021 року по 1 квартал 2023 років. Для визначення стану організації антикорупційної роботи отримані бали за кожен рівень було переведено у відсоткове значення. Загальний стан організації роботи у відсотковому значенні, залежно від отриманих балів, визначався наступним чином:

- низький рівень від 0 до 43%;
- середній рівень від 44 % до 63%;
- високий рівень 64 % і більше.

Аналіз результатів анкет показав [5], що більшість (90%) уповноважених органів, підприємств, установ та організацій, що належать до системи Агентства відновлення, функціонують як самостійна штатна одиниця. Тоді як 10% суміщають цю діяльність з іншою посадою.

За результатами аналізу додаткових матеріалів, встановлено, що 54% уповноважених підрозділів (осіб) не мають інших внутрішніх документів, які визначають засади організації антикорупційної роботи, визначають внутрішні політики запобігання та виявлення корупції.

Більшість (79%) уповноважених забезпечують планування та звітування про роботу, водночас, відсутні вимірювальні показники ефективності виконання заходів. Зокрема, більшість організаційних заходів передбачено безпосередньо антикорупційною програмою.

Крім того, лише 32% уповноважених мають визначену систему обліку результатів проведеної роботи. За результатами оцінювання узагальнений середній показник стану організації антикорупційної роботи у галузі складає 47% (або 54 бали із 115 можливих).

Узагальнені середні показники за результатами кожного етапу оцінювання:

- рівень професійних знань – 65%;
- рівень стану організації антикорупційної роботи – 47%.

Проведене оцінювання також дозволило виділити певні проблемні аспекти організації антикорупційної роботи Агентства відновлення.

1. Антикорупційна робота в підпорядкованих Агентству відновлення організаціях потребує посилення статусу в системі управління як серед менеджменту, так і серед самих уповноважених.

2. Новопризначені антикорупційні уповноважені не проходять системної професійної адаптації, відповідно не можуть ефективно поширювати цінності, які декларує Міністерство та Агентству відновлення. Низький рівень координації антикорупційної роботи та та взаємодії антикорупційних уповноважених всередині Агентства та служб відновлення.

3. Низька інтегрованість антикорупційного менеджменту у бізнес процеси організацій. Не налагоджена системна взаємодія з власниками ризиків всередині організації, що супроводжується відсутністю внутрішніх політик та визначеного функціоналу антикорупційних уповноважених у найбільш ризикових процесах, зокрема управління персоналом, публічні закупівлі.

4. Недостатній рівень культури нетолерування корупції та викривання можливих порушень. Відсутні ціннісні підходи до формування та розвитку корпоративної культури в організаціях.

Для вирішення вказаних проблем експертами ПРООН в Україні спільно з фахівцями Агентства відновлення була розроблена Концепція професійного розвитку антикорупційних уповноважених підрозділів системи Державного Агентства відновлення та розвитку інфраструктури України на 2024–2025 [6].

Концепція передбачає стратегічні напрями професійного розвитку антикорупційних уповноважених Агентства відновлення:

1) підвищення статусу антикорупційної роботи та формування команди керівників, які усвідомлюють і реалізують концепцію Tone From the Top у сфері антикорупції;

2) забезпечення професійного навчання та підвищення кваліфікації антикорупційних уповноважених за трудовими функціями Професійного стандарту «Уповноважений у сфері антикорупційної діяльності»;

3) формування професійної мережі антикорупційних професіоналів у сфері відновлення серед антикорупційних уповноважених Агентства відновлення та підприємств, установ, організацій, що належать до сфери його управління;

4) забезпечення отримання вузькоспеціалізованих знань антикорупційними уповноваженими у потенційно вразливих до корупції функціях та процесах, які реалізуються Агентством відновлення;

5) забезпечення підвищення кваліфікації антикорупційних уповноважених сферах діяльності, які здійснюють служби відновлення;

б) забезпечення залучення антикорупційних уповноважених до процесів моніторингу публічних закупівель;

7) впровадження системи заходів із формування антикорупційної обізнаності персоналу та інтеграція її до корпоративної культури Агентства відновлення та підприємств, установ, організацій, що належать до сфери його управління.

Література:

1. Про затвердження Положення про Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України. Постанова Кабінету Міністрів України, 10 вересня 2014 р. № 439 (в редакції Постанови КМ № 193 від 21.02.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/439-2014-%D0%BF#Text>

2. Про затвердження Державної антикорупційної програми на 2023–2025 роки. Постанова Кабінету Міністрів України, 4 березня 2023 р. № 220. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2023-%D0%BF#Text>КАБІНЕТ

3. Методологія оцінювання стану організації антикорупційної роботи та професійних компетентностей уповноважених з питань запобігання та виявлення корупції Державного агентства відновлення та розвитку інфраструктури України, м. Київ, 2023, 43 с.

4. Професійний стандарт «Уповноважений з антикорупційної діяльності». URL: https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/407-nakaz_1193.pdf

5. Аналітичний огляд стану організації та координації антикорупційної роботи державного агентства відновлення та розвитку інфраструктури України, м. Київ, 2023, 45 с.

6. Концепція професійного розвитку антикорупційних уповноважених підрозділів системи Державного Агентства відновлення та розвитку інфраструктури України на 2024–2025 роки, м. Київ, 2023, 13 с.